

מפניני הפרשה - מאמר

המעבר משעורים לחימים

במסכת יבמות מובא כי עשרים וארבעה אלף תלמידים היו לרבי עקיבא וכולם מתו בימי ספירת העומר מפני שלא נהגו כבוד זה בזה. ויש מקום לשאול מדוע מתו תלמידי רבי עקיבא דווקא בימים אלו ולא בזמן אחר? האם יש קשר בין מצוות התורה בימי העומר למיתתם בזמן זה? בפרשתנו מובאות שלוש מצוות הקשורות לימי העומר:

- א. **קצירת העומר** - מנחת העומר נקצרת מהשעורים בליל מז' בניסן ומוקרבת ביום מז' בניסן, והקרבנה מתירה אכילה מהתבואה החדשה.
- ב. **ספירת העומר** - מצווה לספור את ארבעים ותשעה הימים שבין שתי המצוות אלו - קצירת העומר ושתי הלחם.
- ג. **שתי הלחם** - את שתי הלחם העשויים מגידולי החיטה החדשים היו מכיאים ומניפים בהג' השבועות בבית המקדש והיא נקראת מנחת החדשה.

בזוהר הקדוש מובא שכאשר יצאו בני ישראל ממצרים הם היו מושקעים בטומאה גדולה, ובימי ספירת העומר העלו את עצמם ככל יום בדרגה אחת עד שהם הגיעו לקדושה גדולה, שבזכותה היו ראויים לקבל את התורה בהג' השבועות. וכן כתב הציץ אליעזר בשם האר"י ז"ל: "מצינו שהיה עם ישראל בצאתם ממצרים, מושקעים כמ"ט שערי טומאה והקב"ה הגביהם למעלה למעלה עד לשורש הקדושה שגם הטמא הוא טהור. והביאם אליו עד מ"ט שערי קדושה"

כיצד יכלו בני ישראל להעלות את עצמם ממצב של טומאה למצב של קדושה, הרי עדיין לא ניתנה תורה, והם עדיין לא צוו על קיום תרי"ג המצוות, דרך מה העלו בני ישראל את עצמם במדרגות הקדושה? נראה לומר שבזמן זה תיקנו ישראל את מידותיהם, כלומר את ה' דרך - ארץ" שלחם, כך שלזמן מתן תורה הגיעו בני ישראל מתוקנים במידות.

הדבר מקבל חיזוק מרש"י המבאר עפ"י המכילתא שבפסוק "ויהן שם ישראל נגד ההר" נאמר "ויהן" בלשון יחיד ולא בלשון רבים "ויהנו"? כדי ללמדנו, שבני ישראל היו כאיש אחד בלב אחד - כלומר הם היו באחדות שלימה, והדבר ברור שלא ניתן להשיג אחדות כזו אלא ע"י תיקון המדות.

ה' שפת אמת" מבאר שבמצווה הראשונה: קצירת העומר היו קוצרים שעורים, ובמצווה השלישית: הבאת שתי הלחם, הביאו מלחם חימים, כדי לרמוז על התהליך הרוחני שעברו בני ישראל. מקצירת העומר משעורים שהם מאכל בהמה, מפני שאז היו במדרגת בהמיות, דרך ימי הספירה עד יום מתן תורה בהם עבדו ישראל על מידותיהם והתעלו למדרגת אדם.

נמצינו למדים כי עיקר מטרת ימי ספירת העומר או הימים היא לעבוד על המידות. לכן נהגו כל ישראל ללמוד פרקי אבות בזמן זה על מנת להתרכז בעבודה האישית והכללית של תיקון המידות.

על פי האמור נראה לומר שתלמידי רבי עקיבא מתו בזמן זה. מפני שלפי חז"ל הם מתו על שלא נהגו כבוד זה בזה - כלומר היות ופגמו במידות, בימים אלה שעניינם תיקון המידות, ולכן פגעה בהם מידת הדין על כך. ניתן לסכם: בימי ספירת העומר התעלו ישראל ממדרגת בהמה למדרגת אדם ע"י שעבודו על מידותיהם, עד כדי שהנו סביב הר כאיש אחד בלב אחד. ומכאן נלמד שבימים אלו עלינו להתמקד ולעבוד על תיקון המידות.

בין אדם לחבירו

כשאדם מוצא עצמו בתוך ציבור שכבר הפסיק להתייחס לאיסור לשון הרע, עליו למצוא דרך לעורר את האנשים להומרת עוון דיבור לשון הרע. מובן וברור שברגע שאדם שומע מאדם אחר לשון הרע, עליו למצוא דרך נכונה איך להפסיק מיד את הדובר. לדוגמה לשנות בעדינות את נושא השיחה, וכן מותר לומר לדובר שהדברים שאמר אסורים, וזאת בתנאי שאין בכך כדי להכביד את הדובר. יש להדגיש שאם עלולה להיגרם לו מבוכה, יש להוכיחו בצנעה בהודמנות אחרת.

שואל ומשיב

שאלה: האם יש עדיפות במתן עבודה ליהודים על פני נתינה לגוי?

תשובה: כשם שמצווה להקדים קרוב ושכן ובן העם לקנייה, מכירה והלוואה, כך ואפילו יותר מצווה להקדימם לעניין עבודה. הואיל וכאן מצטרפת גם מצוות הצדקה, שהרי אדם שלא מוצא עבודה, קרוב להיחשב עני, וממילא מצווה להקימו ולהחזיקו.

כלומר, בהעדפת פועל יהודי ישנן שתי מצוות: האחת - המצווה הכללית להעדיף את הקרובים ובני העם. והשנייה - צדקה, שהיא יותר מחייבת. והצדקה המעולה ביותר היא במתן עבודה, כמבואר ברמב"ם הלכות מתנות עניים פרק י' הלכה ז'. (שיש שמונה מעלות בצדקה, זו למעלה מזו, והמדרגה העליונה ביותר שאין למעלה ממנה, לתת לעני עבודה, הדיינו למצוא לו מקור פרנסה קבוע, כך שיוכל לעמוד על רגליו בכוחות עצמו. ויש בה מצווה נוספת, ויקרא פרק כה': "וכי ימוך אחיך ומטה ידו עמך והחזקת בו גר ותושב חיי עמך".

רבים נמנעים מלהעסיק את קרובם או בן עמם, מפני שלא נעים להם לצוות עליו את מה שמבקשים מאדם זר ורחוק. אולם חכמים רצו לעודד את האדם לשכור את העניים שבמכינתו, כדי להעניק להם פרנסה, כמוכא במשנה אבות א' ה': יוסי בן יוחנן איש ירושלים אומר: יהי ביתך פתוח לרווחה, ויהיו עניים בני ביתך".

והכוונה להעדיף לשוכרם לעבודות הבית הפשוטות והבזויות. וכך כתב הרמב"ם מתנות עניים פרק י' יז': ציוו חכמים שיהיו בני ביתו של אדם עניים ויתומים במקום העבדים, מוטב לו להשתמש באלו ויהנו בני אברהם יצחק ויעקב מנכסיו...שכל המרבה עבדים, ככל יום יוסיף הוא ועוון בעולם. ואם יהיו עניים בני ביתו, ככל שעה ושעה מוסיף זכות ומצוות".

כמו לעניין מקח וממכר, גם מצווה זו קיימת כאשר הפועל היהודי יקר במעט, אבל אם הוא יקר באופן משמעותי, או שאפילו יקר במעט אבל תוספת עלות זו תפגע ביציבותו הכלכלית של העסק מול המתחרים, אין מצווה להקדים את הפרוב. השכן והיהודי. (מבוסס על פניני הלכה)

מפניני הפרשה - רעיון

ונקדשתי בתוך בני ישראל

פרשת אמור בהמשך לפרשת קדושים גם עוסקת בחוקים, במשפטים ובמצוות שבכל תחומי החיים: בחיי הפרט והכלל, בחיי המשפחה, בחיי עבודה ובחקלאות, במערכת היחסים שבין אדם לזולתו, בין עשיר לעני בין לוח למלווה, בין קונה למוכר, בין שוכר לשכיר וכו'. ביחסי אדם לצומח ולחי, ביחסי אדם לבוראו ובדרכי עבודת הקודש לכל סוגיה. ככל אותן הדרכים מכוונות ומוליכות את האדם למטרה העליונה של היהדות, אשר כלולה בצווי הקצרה: "ולא תחללו את שם קדשי ונקדשתי בתוך בני ישראל".

רבים חושבים כי מצוות "קדוש השם" מתייחסת רק למי שמוסר את נפשו על אמונתו. ולא כן, מצוות 'קדוש השם' היא גם מחיים, כפי שיבואר בהמשך. חיים של קדוש השם - זוהי מצווה שחייב אדם לקיים אותה בחייו ולא במוותו. וכך מובא בתלמוד: "ואהבת את ה' אלוהיך" (דברים ו, ה) - שיהא שם שמים מתאהב על ידך, שיהא אדם קורא ושונה (ולומד) ומשמש תלמידי חכמים ודיבורו בנחת עם הבריות ומקחו ומתנו בשוק נאה, ונושא ונותן באמונה מה הבריות אומרות עליו? ראו פלוני שלמד תורה אשרי אביו שלמדו תורה, אשרי רבו שלמדו תורה. אוי להם לבני אדם שלא למדו תורה. ואם הלילה מתנהג להיפך מזה - מה הבריות אומרות עליו? אוי לו לפלוני שלמד תורה! ראייתם פלוני שלמד תורה - כמה מכווערים מעשיו, כמה מקולקלים דרכיו". (יומא פו.)

הקדושה שהתורה מטיפה לה, אינה לא מיסמית ומסתורית, אלא מוסרית. אם כל התנהגותו של אדם תהיה בצדק וביישר, באהבה ובענווה, עד שכל הרואים אותו ישבחו אותו וירצו ללכת בדרכיו, מפני שהוא משמש להם כדוגמה - הרי אדם זה מקדש את השם, משום שהוא כמין מגדל אור לכל המתקדשים למצוא את הדרך הנכונה בים החיים. דמותו של אדם זה מאירה ומחממת את כל הסובבים אותו ואת כל הנמצאים בקרבתו.

נר ה' נשמת אדם, גיליון זה מוקדש לעילוי נשמת:		נר ה' נשמת אדם, גיליון זה מוקדש לעילוי נשמת:	
אידה דינה וטורי בת כיריה ע"ה	אורנה בת מרים ורחמים פריגל ע"ה	ר' ברוך בן איטו כישון ע"ה	
עליזה בת פקיא ג'אן ז"ל	אסתר בת מרים כהן ע"ה	אלכסנדר בן דוד (וייס) ע"ה	רחמים בן שוקרולה דרשן ע"ה
מלכה בת יצחק צבי פרנקל (לקסמברג) ע"ה	אסתר בת אסתר ז"ל	משה בן מיכאל עמיה ז"ל	דוד ליפסון בן אלכסנדרה ע"ה
		יוסף אבישב בן מיכל אסתר עמיה ע"ה	

שבת קודש פרשת אמור אבות פרק ב' מפטירים

"והכהנים הלויים בני צדוק"
(יחזקאל מד' טו')

פרסומים תורניים
בהלכה, הגות, אגדה ופרשת שבוע
ע"ש ששון בן שמחה לבית בוחניק ז"ל

בס"ד ה' לחדש אייר התשע"ט
שנה עשרים וחמש גליון מספר 35
יצא לאור על ידי שמעון בוחניק
רב קהילה בישוב חשמונאים

חשמונאים (שעון קיץ)

כניסת השבת: 19:07
יציאת השבת: 20:06
זמן רבנו תם: 20:42

שחיה בבריכה בשבת עפ"י פסיקת מרן בשו"ע שלט' ופוסקים אחרונים

שחיה בבריכה בשבת

כתב הטור בתחילת סימן שלט': אין רוכבין על גבי בהמה ולא שמיין על פני המים ואפילו בבריכה קטנה שבהצר, ואם יש לו שפה סביב שרי דמיוא לכלי בעלמא" לגבי שחיה בבריכה כתב בבית יוסף שמקור הדברים הוא במסכת שבת דף מ: "אמר רבי זירא: אנה חזיתיה לרבי אבהו דשט באמבטוי, ולא ידענא אי עקר אי לא עקר. (מפרש רש"י: ולא ידענא אי עקר - רגליו מן הארץ...) - פשיטא דלא עקר. דתניא: לא ישוט אדם בבריכה מלאה מים, ואפילו עומדת בחצר! - לא קשיא, הא - דלית ליה גידודי, הא - דאית ליה גידודי." (רש"י דלית ליה גידודיך שאין שפתה גבוהה...ולי נראה: דאית ליה גידודי שרי דלא דמי לנהר, אלא לכלי, דלית ליה גידודי, דמייא לנהר, ואסור.) ומוסף הבית יוסף שהרי"ף בדף יח' (מדפי הרי"ף) פירש את משמעות "עקר" או "לא עקר" בדרך אחרת מרש"י שאין הכוונה לעקר או לא עקר רגליו מן הארץ, אלא "עקר" - הכוונה שהמים יצאו מהוץ לבריכה, ו"לא עקר" - הכוונה שהמים לא יצאו מהוץ לבריכה. לכן לדעת הרי"ף אם יש לבריכה "גידודי" שזה מעיין קיר בהיקף הגבוה ממפלס המים, מותר לשחות בבריכה בשבת, משום שגם אם יעקור מים ממקומם, הקירות ימנעו מהמים לצאת מהבריכה. וממשיך הבית יוסף וכותב שהרא"ש בסימן ח' פירש את הגמרא כדעת רש"י אבל הרמב"ם בפרק כג' מהלכות שבת הלכה ה' פירש את הגמרא כדעת הרי"ף - "...בריכה שבהצר מותר לשוט בתוכה שאינו בא לעשות הבית של שיימיין והוא שיהיה לה שפה מוקפת שלא יעקר ממנה המים, כדי שיהיה היכר והפריש בינה ובין הים".

מרן פסק להלכה בשו"ע בסימן שלט' סעיף ב' כהסברם של הרי"ף והרמב"ם: "אין שמיין על פני המים, אפילו בבריכה שבהצר, מפני שכשהמים נעקרים ויוצאים הוץ לבריכה דמי לנהר. ואם יש לה שפה סביב, מותר, דכיון דאפילו נעקרו המים השפה מחזרת אותם למקומם הוי ליה ככלי וליכא למגזר ביה שמא יעשה הבית של שיימיין".

לגבי מה שפסק מרן: "אין שמיין על פני המים", כתב במשנה ברורה בס"ק ב' שהכוונה לשוט בידיו ורגליו, כלומר שגם את רגליו עוקר הוא מקרקע המים, וסיבת האיסור היא: שהו"ל אסרו שחיה כזו מחשש שמא יעשה הבית של שיימיין. מדבריו יוצא שאין איסור לעמוד על הרגלים בנהר או מעיין או בריכה, מבלי להרים את הרגלים מהקרקע.

בספר ילקוט יוסף שבת ה' סימן שלט' סעיף ג' גתב: "אין שוחים על פני המים בשבת, אפילו בבריכה שבהצר, שיש לחוש שמא יעשה הבית של שיימיין. ובבריכה שיש לה שפה מסביב, ראה מה שכתבנו בילקוט יוסף שבת ב'. ושם כתב "...ובבריכה העומדת ברשות הרבים אסור גם משום חשש שמא יתיו מים ברגליו הוץ לארבע אמות. ובבריכה שבהצר אסור לשוט בה בשבת מפני שכאשר המים נעקרים ויוצאים הוץ לבריכה דמי לנהר. ואם יש לבריכה שפה סביב מותר, דכיון שאפילו נעקרו המים השפה מחזרת אותם למקומם, הוה ליה ככלי וליכא למיגזר ביה שמא יעשה הבית של שיימיין. ובאופן כזה אין לאסור השחיה מטעם התעמלות בשבת. ואף שאין שוחין בים או בנהר בשבת, מכל מקום רחיצה בים או בנהר בלא שחיה מותרת. ומיהו ראוי ונכון להמנע מרחצה בים בשבת, אף כשאינו שוחה. וראה להלן.

א. מצד איסור התעמלות בשבת, כשהוא שוחה בבריכה, יש לומר שמאחר ואין הדבר ניכר שעושה כן לשם התעמלות, אלא לשם תענוג בעלמא, אין לחוש משום איסור התעמלות בשבת.

ב. מצד האיסור לשוט במים בשבת - אם יש לבריכה קירות הגבוהים ממפלס המים, מותר, מכיון שאפילו אם המים נעקרים השפה מחזירה אותם למקומם, הרי זה כשוחה בכלי ואין לגזור שמא יעשה הבית של שיימיין.
ג. מצד האיסור לסחוט את שערות הראש או הזקן - הכלל הוא שאין סחיטה בשיער, מפני שהשיער קשה ואינו בולע מים בתוכו, אלא המים נמצאים בין השערות. אמנם לדעת הרמב"ם בהלכות שבת ב' יא' יש בזה איסור מדרבנן, אבל היות ומדובר באיסור מדרבנן, אין לגזור ולאסור משום סחיטה, ולכן התירו לטבול בשבת בין לאיש ובין לאשה, ורק מהגוישים להם לא לסחוט את השיער ולהשתמש במגבת גדולה שתספוג את המים לתוכה.
ד. מצד האיסור לתלוש שיער הראש או הזקן אם משפשף בשערות הראש או הזקן - אין לאסור משום איסור תולש, שתלישת שיער בידו היא איסור מדרבנן וגם הרי אינו צריך את השיער הנתלש והרי זה מלאכה שאינה צריכה לגופה, הרי זה תרתי דרבנן, ולכן אין לגזור, וגם אינו מתכוון לתלוש, ואפילו אם זה פסיק רישיה, הרי זה כ"לא ניהא ליה" ומותר.

ה. מצד האיסור משום מלכך אם בניגוב בשבת, אם המגבת נרטבת - אין משום איסור מלכך, שאין זה דרך ליבון אלא דרך לכלוך, וכמו ברחיצת פניו וידיו, שמותר לו לנגב במגבת, ועוד שניתן להמתין מעט שינטפו המים לפני הניגוב או להשתמש במגבת גדולה שסופגת מים רבים מבלי להירטב.

ו. לאסור להיכנס לבריכה בשבת עם בגד ים מכבד, מחשש שמא יסחט את הבגד ים אדרי צאתו מהבריכה - אמנם בגמרא ביצה יח. כתוב שנדה שאין לה בגדים מערמת וטובלת בבגדיה. והתוספות בשבת קיא: כתבו שהיתר זה הוא משום מצווה, אולם יש לומר שהגזירה שמא יסחט היא רק לגבי בגדים שבדרך כלל אינם רטובים, אבל בגד ים שדרכו להיות רטוב אין לגזור שמא יסחט, ואם הבגד ים עשוי מהומר סינטטי אין בו איסור סחיטה.

ז. לאסור משום שלגבי הרטבת בגד במים יש חשש משום מלכך שהרי בגד שרייתו זהו כיבוסו - אין לאסור משום כך, משום שכלל זה נאמר בבגד שיש עליו לכלוך. וכן כתב בשו"ת יביע אומר חלק ד' אורח חיים סימן ל' אות יט'.

ח. לאסור משום איסור רחיצה בשבת - אין לאסור משום רחיצה בשבת, משום שאין איסור להתרחץ בשבת במים צוננים, כמבואר בשו"ע בסימן שכו סעיף א'. אמנם במשנה ברורה בס"ק כא' כתב עפ"י בשו"ת תרומת הדשן סימן רנה' - רנו' כתב, שנהגו שלא לרחוץ כלל בנהר או במקוה. מכל מקום לספרדים אין לאסור משום כך. ונראה שגם לאשכנזים אין לאסור כשאינו משתכשך בבריכה למטרת רחיצה, כמו שמנהגם לטבול במקווה לפני תפילת שחרית, אפילו שאין זו תפילת חובה.

ט. לאסור מחשש להוצאת טיפות המים שעליו - אין לאסור משום כך, משום ממדובר בבריכה שבהצר שיש לה דין של רשות היחיד.

להלכה, רבים מרבני האשכנזים מורים לאסור ולספרדים, אפילו שיש מקום להקל למעשה יש להורות שראוי לא לרחוץ בבריכה בשבת, וכן השיב הרב עובדיה יוסף זצ"ל בתשובה בעל פה. בספר פניני הלכה שבת כתב שכיום שהשחייה היא אחד הכילוים השכיחים בחול, אסור לשחות בבריכה משום 'עובדין דחול'. ועוד שאין זה ראוי לאבד את זמן השבת בכילוים כאלו.

פינת העורך - "ויצא בן אשה ישראלית..." איך זה קורה? וכתב ה' אור החיים' הקדוש שהתשובה לכך היא: "ויצא" - הרי זה מעשה שטן...ואולי אנו מכירים זאת: משוחחים - ולפתע "ויצא לנו" לשון הרע...

מרכות מכל הלב

ברכות חמות מעומק הלב וברכת מזל טוב למיטל ושל היו"ו לרגל הולדת בתם היו"ו (נכדה ליפה אביטל היו"ו).

יהי רצון מלפני שוכן מרומים שתוכו לגדלה יחד עם כל יוצאי הלצנים באושר, שמחה ונחת לאהבת תורה ויראת שמים, וימצאו הן ושכל טוב בעיני אלוקים ואדם.

מרכות מכל הלב

ברכות חמות מעומק הלב וברכת מזל טוב לעודד ויומבת קריטי היו"ו ולכל בני משפחותיהם לרגל הולדת בנם יהודה היו"ו (נכד לרב יהואל ואלישבע עטרי היו"ו) והכנסתו בעיתו בבריתו של אברהם אבינו ע"ה.

יהי רצון שתיכון לגדלו יחד עם כל יוצאי הלצנים באושר, שמחה ונחת לאהבת תורה ויראת שמים, וימצאו הן ושכל טוב בעיני אלוקים ואדם..

אסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא

"שונה הלכות" – הלכה ומקורה

דיבור בשעת קריאת התורה

מקור בתלמוד

עפ"י מסכת סוטה לפי אסור לדבר בשעת הקריאה, אפילו בדבר הלכה. הגמרא נוקמת בלשון: **"כיון שנפתח ספר תורה..."** ומפירושו רש"י עולה שהכוונה היא מתחילת הקריאה בתורה. **"אמר רבא בר רב הונא: כיון שנפתח ספר תורה – אסור לספר, אפילו בדבר הלכה, שנאמר: וכפתחו עמדו כל העם – ואין עמידה אלא שתיקה, שנאמר: והחלתי כי לא ידברו כי עמדו לא ענו עוד"**. רש"י: "ובפתחו – וכשהתחילו..."

רבינו יונה על הרי"ף

אולם רבינו יונה על הרי"ף במסכת ברכות דף ד. כתב שהאיסור לדבר הוא משעת פתיחת ספר התורה, עוד לפני שהתחילו בקריאת התורה.

פסיקת הרמב"ם

הרמב"ם פסק בהלכות תפילה פרק יב' הלכה ט' שהאיסור לדבר הוא מתחילת הקריאה בתורה: **"כיון שהתחיל הקורא לקרות בתורה אסור לספר אפילו בדבר הלכה אלא הכל שומעין ושותקין ומשימין לבם למה שהוא קורא שנאמר ואזני כל העם אל ספר התורה..."**

'בית יוסף'

הבית יוסף בסיומן קמ"ו ציין שלדעת רבנו יונה, האיסור לדבר הוא כלשון הגמרא: **"כיון שנפתח ספר התורה..."** ואפילו שעוד לא התחילו לקרוא בו. האיסור מתחיל משעה שספר התורה נפתח בפעם הראשונה ונמשך עד לסוף קריאת התורה, וזאת מחשש שאם האדם ידבר כשנפתח ספר התורה, הוא עלול להימשך בדיבורו גם לשעת הקריאה. אולם לדעת הבית יוסף האיסור הוא מתחילת הקריאה ומציין שכך דעת הרמב"ם.

פסיקה להלכה בשו"ע

מרב פסק להלכה בשו"ע בסיומן קמ"ו סעיף ב' כדעתו בבית יוסף שהאיסור לדבר הוא משעת תחילת הקריאה: **"כיון שהתחיל הקורא לקרות בספר התורה, אסור לספר אפילו בדברי תורה, אפילו בין גברא לגברא, ואפילו אם השלים הוא הפרשה..."** בסעיף ג' פסק מרב בשו"ע, שהאיסור לדבר הוא גם בעת קריאת ההפטרה: **"אסור לספר כשהמפטיר קורא בנביא, עד שישלים כמו בספר תורה"**.

'מגן אברהם'

המגן אברהם בסיומן קמ"ו ס"ק ג' כתב שלדעתו מפשט הגמרא והפוסקים משמע, שהאיסור מתחיל בפתיחת ספר התורה בפעם הראשונה. אולם הוסף שלדעת הב"ה שכיום מותר לדבר בין העולים לתורה, מפני שנוהגים להאריך באמירת "מי שברך" וכדומה.

'משנה ברורה'

כך כתב המשנה ברורה בס"ק ד' משמו של המגן אברהם, והוסיף שכך היא גם דעת הגר"א: **"והמגן אברהם מצדד לומר דמשעה שנפתח הספר תורה אפילו לא התחיל עדיין הקורא לקרות גם כן אסור וכן משמע דעת הגר"א בבאורו דמשעה שפתחו הספר תורה כדי לברך אסור לספר"**. ובס"ק ה' כתב שאפילו להורות הלכה, שיש בה כדי להפריש מאיסור, עדיף ברמיזה, או לכל הפחות בקצרה: **"וכן לפרש דבר תורה או להורות הוראה לאדם ששואל אסור ולאפרושי מאיסורא מותר לומר בדרך קצרה אם אי אפשר להפריש ע"י רמיזה"**.

'ביאור הלכה'

ביאור הלכה סיומן קמ"ו ד"ה "והנכון" כתב תוכחה גדולה על המדברים בזמן קריאת התורה, אפילו בדברי תורה, ושהדיבור בזמן קריאת התורה יש בו משום בזיון התורה, זאת מלבד האיסור הכללי לדבר בבית הכנסת ובפרט שלמרב הצער הדיבור גולש לדיבור בענייני דעלמא, ולעיתים כולל גם דיבור לשון הרע ורכילות.

'ערוך השולחן'

בספר ערוך השולחן סיומן קמ"ו סעיף ג' כתב שהאיסור לדבר בקריאת התורה מתחילת הקריאה ולא מפתחת ספר התורה, וכי מותר לדבר בין העולים דיבור קצר שלא ימשך אל תוך תחילת הקריאה לעולה הבא.

'פסקי תשובות'

בספר פסקי תשובות סיומן קמ"ו, הדגיש את הומרת האיסור לדבר בעת קריאת התורה, והביא את דברי הוזהר בהם מודגש הומרת האיסור. וכתב שלכן יש למנוע מנבאי צדקה לאסוף צדקה בקריאת התורה. עוד כתב שמה שהתיר הב"ה לימוד תורה בין העולים, והאחרונים הרחיבו את היתרו לדיבור בין העולים, הרי זה רק כלימוד זכות על המקילים.

'ילקוט יוסף'

בילקוט יוסף בסיומן קמ"ו סעיף ב' פסק שהאיסור לדבר בקריאת התורה הוא מתחילת הקריאה בתורה. ואסור לדבר בקול רם גם בדברי תורה, אבל ללמוד בלחש מותר, ובכל זאת הנכון והראוי הוא שאדם לא יתעסק בשום דבר, אלא יכווין דעתו לשמוע את קריאת התורה מהשליח ציבור.

סעיף ב' - **"כיון שהתחיל הקורא לקרוא בספר תורה, אסור לספר בקול רם, אפילו בדברי תורה, ואפילו בין גברא לגברא נכון להחמיד שלא יקרא בקול רם. אבל לגרוס וללמוד בלחש מותר. וכל שכן אם יש עשרה המקשיבים לקריאת התורה, וכל שכן במי שתורתו אומנותו. וכן אם קודם שנפתח הספר תורה מחזיר פניו ומראה עצמו שאינו רוצה לשמוע קריאת התורה, מותר. ומכל מקום הנכון הוא שבכל הפרשיות ראוי למדקדק בדבריו לכיון דעתו ולשמוע קריאת התורה מפי השליח צבור."**

בסעיף ד' כתב שיש לבטל לחלוטין את הנהוג לחלק משקאות הריפים, אפילו לא בעליית המוסיפים. גם לגבי הנהוג לשורר לכבוד התן וכדומה העולה לתורה, כתב בסעיף י' שראוי לשורר בקצרה ולא להאריך בזה.

סעיף ד' - **מה שיש נוהגים לחלק לקהל בבית הכנסת ארק וסוכריות, בשעת קריאת המוסיפין בספר תורה כשיש שמחה בבית הכנסת, יש למחות ביד הנוהגים כן. ויש להציע להם שידחו את הכיבודים הללו לאחר תפלת מוסף, לאחר שיעשו קידוש, ויחלקו עוגות לקהל."**

סעיף י' - **יש מקומות שנהגו לשורר לכבוד החתן העולה לתורה, או לכבוד בעלי ברית, וחתן בר מצוה לפני עלייתם לתורה, ונכון לסגור את הספר תורה בעת השירה...בל לא יאריכו בשירה, ולא יטריחו יותר מדאי על הצבור..."**

'אשי ישראל'

בספר אשי ישראל פרק לח' סעיף ט"ז פסק שבקריאת התורה אסור לדבר, אפילו בדברי תורה, ושאיסור זה מתחיל מפתחת ספר התורה. **משעה שפתחו את ספר התורה לקרוא בו, צריך להיזהר שלא לדבר אפילו בדברי תורה. ואפילו כשיש עשרה מבלעדי שמקשיבים ושומעים את הקריאה. ויש להזהר לשמוע היטב כל קריאת התורה, ולא יחסר לו אפילו מילה אחת שלא ישמע."**

'פסקי תשובות'

בפסקי תשובות אות' כתב שהנכון לא לקרוא שנים מקרא ואחד תרגום בזמן קריאת התורה, אפילו לתלמיד חכם שתורתו אומנותו ורק בשעת דחק מותר. **"...וכן נוהגים לכתחילה שלא להעביר הסדרא שנים מקרא ואחד תרגום בקריאת התורה, ואף לא לת"ח שתורתו אומנתו, וזולת זה לכתחילה הלא צריך להעביר הסדרא שנים מקרא ואחד תרגום בערב שב"ק, ובשעת הדחק מקילים בזה כסתמת השו"ע, ודלא כהפ"ח שמחמיר מדינא גם לענין שניים מקרא ואחד תרגום, אך מהנכון שיקרא יחד עם הבעל קורא את המקרא ובין גברא לגברא או לאחר קריאת התורה ישלים עוד הפעם מקרא והתרגום"**.

קול ששון

המסכה

פרשת אנוך

מצוות לקט שכחה ופאה

לדאבון ליבנו, בית המקדש טרם נבנה ואי אפשר להביא קרבנות. אולם אדם הקוצר שדהו ושמה על תבואתו, אם אינו שוכח את העניים ומשאיר להם לקט, שכחה ופאה - דרגתו גבוה יותר מאדם שכחה את בית המקדש והקריב בו את כל הקרבנות. בפרשה מובאות מצוות לקט ופאה. לקט - בשעת הקצירה נופלים לקוצרים, כמה שבילים. אם נפלה שיבולת אחת או שתיים - לא ירים אותן, אלא ישאירם עבור העניים. רק אם נפלו שלש שבילים או יותר יאסוף לעצמו הקוצר. את השיבולים שנפלו אוספים העניים וכך בעזרת יוכלו גם העניים לפרנס עצמם כראוי. שמא יחשוב אדם: אולי יבואו אנשים לא הגונים וילקטו ממה שאני משאיר בשדה? אומר הקב"ה: "אני ה' אלוהיכם" - מפני שקיימת מצוותי בעין טובה ואתה בוסח בי, אשמור אני את מעשיך שלא יצא מהם שום דבר רע. פאה - את פאת השדה שבקצה, לא יקצר בעל השדה, אלא יניח מעט שבילים לעני. בזכות צדקה זו שעושה עם העני מבלי לבדוק מי הנוטל את המתנה הנותרת בשדה, זוכה הוא, והקב"ה מוסיף לו שנות חיים.

כבוד הכוהנים ומעלת התורה

בתחילת פרשתנו מלמדת אותנו התורה כי יש לכבד את הכוהנים ולהקדים אותם לכל דבר שבקדושה, כגון להקדימו בעליה לתורה, ולזימון בברכת המזון. גם כיום שטרם נבנה בית המקדש ישנן הלכות מפורשות כיצד לנהוג בבית הכנסת בסדר העולים לתורה וישנם דינים מפורטים הנוגעים למתן קדימות לכוהנים ולבני ביתם בברכת המזון וכדומה. בהמשך אנו למדים על מצוות "קורבן העומר". ככל שנה, כמ"ז בניסן, הביאו בני ישראל מנחה מן התבואה החדשה. מנחה זו הייתה מהשעורים. קצירת השעורים נעשתה ברוב עם. כל אנשי העיירות מדרום הארץ, שם קצרו אותה, נאספו יחד. עם השיכה, התייצבו שלושה אנשים, שהם שליחי בית הדין, מצוידים כל אחד במגל ובכלי לאסוף את הנקצר. שעורים אלו שימשו ל "קורבן העומר". לגבי מצוות ספירת העומר, עלינו לדעת שאין מתנה גדולה, יקרה והשובה לנו יותר מאשר התורה הקדושה. לכן סופרים אנו ממחרת הפסח ארבעים ותשע הימים עד שנזכה לחג השבועות: יום מתן תורה.

שאלות והפרשה

שאלות עפ"י רש"י כיתות ד' עד ח' (המשך)

6. "ופרתם לכם ממחרת השבת" (פרק כג) מהו ממחרת השבת?

- א. יום ראשון בשבוע.
- ב. השבת אחרי הקרבת העומר.
- ג. ממחרת יום טוב ראשון של פסח.
- ד. אף תשובה לא נכונה.

7. המקלל היה: "כִּן אִישׁ מִצְרִי" (כד) בן של איזה איש מצרי היה?

- א. האיש המצרי שהרג משה.
- ב. אחד מערב רב שייצאו עם ישראל.
- ג. בנו של פרעה שהתגייר.
- ד. היה ישראלי, אך התנהג כ "איש מצרי".

8. מה בוונת הפסוק: "וְלֹא יִחְלְלוּ אֶת קִדְשֵׁי בְנֵי יִשְׂרָאֵל..." (פרק כב)?

- א. לא לטמא את קרבנות השלמים.
- ב. לא להאכיל תרומה לזר.
- ג. לא לטמא ולא לאכול את כבשי קורבן התמיד.
- ד. תשובות א' וג' נכונות.

שאלה עפ"י פירוש הרמב"ן - כיתות ד' עד ח'

9. מה בוונת הפסוק: "וְלֹא יִחְלְלוּ אֶת קִדְשֵׁי בְנֵי יִשְׂרָאֵל..." (פרק כב)?

- א. לא לטמא את קרבנות השלמים.
- ב. לא להאכיל תרומה לזר.
- ג. לא לטמא ולא לאכול את כבשי קורבן התמיד.
- ד. תשובות א' וג' נכונות.

שאלה עפ"י פירוש הספורנו - כיתות ד' עד ח'

10. "...וְזָקְחוּ אֵלָיו שְׂמֹן זֵית זָךְ פְּתִית לְמֹאֵר..." (כב) מדוע הזכיר זאת כאן?

- א. השמן שתרמו בכניין המשכן אול. ב. הזכיר שוב לפני ההדלקה הראשונה.
- ג. הזכיר את אהל מועד, לכן הזכיר את כל הקשור בו. ד. א' וג' נכונות.

לימוד פורה ואהנה

שאלות לכיתות א' עד ג' (חלקן מאוצרות התורה)

1. ממה מביאים את מנחת העומר?

- א. מחיטה. ב. מחיטה, שעורה ולבונה. ג. משעורה. ד. מדבש שמן ויין.

2. על איזה חלק מעם ישראל נאמר "קדשתו"?

- א. על הלוויים.
- ב. על הכוהנים.
- ג. על צאצאי מלכות בית דוד. ד. על כל עם ישראל.

3. האם כהן בעל מום יכול לעבוד עבודת קרבנות בבית המקדש?

- א. כן, אך לא את עבודת יום כפורים. ב. לא, כל זמן שיש בו את המום.
- ג. כן, בתנאי שהוא גם תלמיד חכם. ד. תשובות א' וג' נכונות.

4. כמה ימי חול המועד יש בחג פסח וכמה בחג סוכות?

- א. בשניהם המישה ימי חול המועד. ב. בסוכות המישה ובפסח שישנה.
- ג. בסוכות שישנה ובפסח המישה. ד. בשניהם שבעה ימי חול המועד.

שאלות עפ"י רש"י כיתות ד' עד ח'

5. מהו "לחם אלוהים" המוזכר בפרשה?

- א. ל "שני הלחם". ב. כל מאכל קרוי לחם והכוונה לכל הקרבנות.
- ג. ל "לחם הפנים". ד. לקורבן העומר שהיה לחם אפוי משעורים.

התשובות הנכונות פרשת אחרי המ:

1-ג' 2-ב' 3-ב' 4-ד' 5-ג' 6-א' 7-א' 8-ג' 9-א' 10-א'

